

1986/87:39

Prot. 1986/87:39
1 december 1986.

Måndagen den 1 december

Kl. 12.00

*Om statsbidraget till
viss utbildning*

1 § Justerades protokollet för den 21 november.

2 § Svar på interpellation 1986/87:70 om statsbidraget till viss utbildning.

Anf. 1 **Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:**

Herr talman! Bertil Jonasson har ställt följande tre frågor till mig: för det första hur jag avser att förhindra att en länskolnämnd utan att först överlägga med huvudmannen, som i detta fall är landstinget, beslutar om indragning av statsbidrag i sådan omfattning att en hel skola hotas av nedläggning; för det andra om jag avser att förhindra indragning av statsbidrag i avvaktan på ett eventuellt kommande förslag på grundval av det betänkande som lagts fram av arbetsgruppen för översyn av den gymnasiala yrkesutbildningen, ÖGY; för det tredje om jag avser att förhindra neddragningar av utbildningsutbudet i regioner som samtidigt är föremål för särskilda satsningar genom Bergslagspaketet.

När det gäller den första frågan vill jag inledningsvis upprepa vad jag redan vid flera tillfällen påpekat, nämligen att det inte ankommer på regeringen att befatta sig med annat än riksramar för gymnasieskolan. I det nu aktuella fallet kan jag emellertid upplysa om att jag har erfarit att beslutet har fattats av en enig länskolnämnd. Till saken hör att fem av de elva ledamöterna i en länskolnämnd skall utses av landstinget. Jag har också erfarit att samråd hade ägt rum innan beslutet fattades.

Den andra frågan gäller, om jag har förstått den rätt, huruvida jag avser att inom ramen för regeringens ordinarie budgetarbete skapa ett slags frizon från neddragningar av statsbidraget till gymnasieskolan i avvaktan på att regeringen lägger fram eventuella förslag med anledning av de förslag som lagts fram av arbetsgruppen för översyn av den gymnasiala yrkesutbildningen. Förslagen har remissbehandlats och bereds för närvarande inom regeringskansliet. Svaret på den andra frågan måste vara nej.

Den tredje frågan gäller om jag avser att särskilt undanta utbildningsutbudet i de regioner som berörs av Bergslagspaketet från ordinarie eller extraordinarie nedskärningar. De särskilda insatser som görs inom ramen för det s. k. Bergslagspaketet innebär en kompletterande satsning på den tekniska utbildningen i regionen. Satsningen är inte avsedd att påverka resursfördelning till andra utbildningsområden. Jag finner det svårt att se något samband mellan Bergslagspaketet och en eventuellt planerad nedlägg-

ning nästa år av landstingets konsumentekonomiska utbildningar vid Nygårdsskolan, vilket är anledningen till Bertil Jonassons interpellation.

Anf. 2 BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Jag vill först tacka utbildningsministern för svaret på interpellationen, även om jag tycker att det är svagt.

Anledningen till att jag har ställt interpellationen är att länskolnämnden i Värmlands län den 1 juli 1987 drar in statsbidragen till konsumentekonomisk och livsmedelsteknisk utbildning vid Nygårdsskolan i Ekshärad i Hagfors kommun. Detta har skett utan att skolans huvudman, landstinget i Värmland, erhållit kännedom om länskolnämndens planer innan beslutet fattades. Också landstingets utbildningsnämnd, som handlägger de här utbildningsfrågorna, var helt omedveten om detta. Utbildningsministern har sagt att samråd har skett. Hur har detta gått till? Jag skall återkomma till detta.

Enligt min mening är det i högsta grad anmärkningsvärt att utbildningen på detta sätt dras in, eftersom utbildningen varit högt uppskattad och helt nödvändig, dels för landstingets verksamhet vid sjukhus etc., dels för övriga berörda institutioner i länet. Skolan har med andra ord en stor uppgift att fylla. Utbildningen har utnyttjats flitigt. Elevtillströmningen har varit god. I en tid då många ungdomar har svårt att få sysselsättning har man svårt att förstå länskolnämndens hastigt påkomna beslut.

Jag är givetvis, herr utbildningsministern, medveten om att det är regeringen som bestämmer riksramarna men att det är länskolnämnden som lägger ned denna utbildning. Utbildningsministerns uppgift att samråd har skett var verkligen intressant. Jag har talat med utbildningsnämndens ledamöter. De säger att de har varit helt ovetande. Då är det någon part som talar osanning i detta fall. Jag vill veta: Hur har samråd skett? Landstingsledamöterna vet ingenting, och utbildningsnämnden vet ingenting. Det är landstingets skola.

Frågan måste klarläggas. Det kräver givetvis befolkningen i Värmland.

Länskolnämndens beslut innebär enligt min mening också att man föregriper det förslag som arbetsgruppen för översyn av den gymnasiala yrkesutbildningen kommit med men som ännu inte behandlats. Länskolnämndens beslut om indragning av anslag synes leda till skolans nedläggning. Kanske ett femtontal personer blir friställda. Det tycker utbildningsministern är riktigt och att det inte har någon betydelse. Det är en god sed, herr utbildningsminister, att man under pågående arbete icke föregriper en riksdagsbehandling.

Riksdagen har enhälligt beslutat om stora satsningar i Bergslagsområdet, det s. k. Bergslagspaketet. Vid flera tillfällen har regeringsmedlemmar och även andra uttalat nödvändigheten av ökad sysselsättning och aktivitet i Bergslagsområdet, där denna skola ligger. Trots detta har nu fattats ett hastigt beslut som i allra högsta grad äventyrar skolans framtida bestånd. Jag vill påstå att den ena handen inte vet vad den andra gör. Utbildningen har fungerat perfekt, och det finns som sagt god elevtillströmning.

Befolkningen i Värmland, näringslivets representanter, föreningar, politiska partier m. fl. har protesterat mot länskolnämndens beslut och inte minst mot nämndens sätt att handlägga frågan. Tusentals protestlistor har

lämnats in. Jag lyssnade vid höstens allmänpolitiska debatt på industriminister Thage Peterson, som talade mycket om regionalpolitiken. Han var positiv till satsningar och åtgärder för att lösa glesbygdens problem och för att skapa sysselsättning där. Han nämnde främst främjandet av utbildningen. Han talade faktiskt som en verklig centerpartist.

I ett interpellationssvar den 10 november till Bengt Westerberg pekade Thage Peterson på nytt på behovet av utbildning som en nödvändig faktor i regionalpolitiskt hänseende. Jag vill fråga: Är ni överens om detta? Om så är fallet, vad vill ni göra i det fall jag relaterade? Är det bara fråga om vackra ord, ett taktiskt spel och ett sätt att värva röster? Här har ni verkligen möjlighet att visa att ni vill någonting. Tal och gärning måste stämma överens. Det har jag fått lära mig i mina tidiga barnaår, och det håller jag fast vid.

Nygårdsskolan har sedan gammalt varit en kulturhård i kommunen och i socknen. Befolkningen är djupt bestört över att den försvinner. Många säger så här: Våra barn skall inte satsa på bygden utan måste se till att de kommer härifrån. Efter genomgången utbildning skall de alltså flytta bort. Det är regeringen som har ansvaret. Man må säga att detta är en länspolitisk fråga, men det är den egentligen inte. Frågan berör så ofantligt mycket annat, inte minst sysselsättningen och hur Sverige skall se ut i framtiden.

Anf. 3 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Jag har stark förståelse för Bertil Jonassons beklagande av att utbildningen kommer att upphöra vid skolan. Jag vill till att börja med ta upp det formella förhållandet.

En enig länskolnämnd har fattat detta beslut. Denna länskolnämnd har som ordförande ett landstingsråd. Fem av nämndens ledamöter är utsedda av landstinget. Bara detta borde vara en garanti för att det finns en kommunikation mellan landstinget och länskolnämnden. De olika partierna är företrädare i länskolnämnden, och de har varit eniga om beslutet. Från länskolnämnden säger man att man har informerat landstinget, och för mig är det svårt att göra något annat än att konstatera att Bertil Jonasson påstår att detta samråd inte har skett.

Om landstinget menade att länskolnämnden hade överskridit sina befogenheter hade landstinget haft möjlighet att anföra besvär över beslutet, och då hade det kunnat komma under regeringens prövning huruvida länskolnämnden förfarit riktigt. Men landstinget har inte kommit med några sådana klagomål, och då finns det verkligen ingen möjlighet att från regeringens sida inskrida i hur man i Värmland löser detta problem.

Sedan går jag till själva sakfrågan.

Den konsumentekonomiska linjen lockar få sökande därför att den enligt mångas mening inte leder fram till ett bestämt yrke, och eleverna strävar efter att få utbildningar som antingen kan förbereda för vidare studier eller leda till framtida yrkesverksamhet.

I det här fallet förstår jag att bedömningen kan ha varit att man inom kommunen, som är Hagfors kommun, har velat skydda en annan skola där man också har en konsumentekonomisk linje – det gäller Älvstrands gymnasium, som ligger i centralorten – och då funnit att man i kommunen

inte har utrymme för både den studieväg som fanns vid Nygårdsskolan och den utbildning som man har vid centralortens gymnasieskola. Men det är omöjligt att utifrån göra en bedömning av den frågan.

Jag vill slutligen säga att önskemålet är att länsborna genom sina valda representanter får avgöra sådana här frågor och att man inte sitter i Stockholm och bestämmer var den ena eller andra linjen skall ligga. Värmlands län har tilldelats ett visst antal årsstudieplatser – det är den insats som gjorts från regeringens och skolöverstyrelsens sida. Hur medlen fördelas är en fråga som länets egen befolkning avgör, genom de beslutsorgan som är inrättade, där jag som sagt hoppats att den särskilda konstruktionen med ett starkt inslag av landstingsvalda ledamöter skulle garantera en god förbindelse mellan landsting och länsorgan.

Anf. 4 BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Jag kan förstå att utbildningsministern hänvisar till att detta är en länspolitisk fråga. Men en sådan här fråga är ju så involverad i många andra.

Låt mig redogöra något för hur beslutsgången i ärendet har varit enligt de uppgifter som lämnats av TCO:

Vid länskolnämndens sammanträde den 28 juli var kurserna medtagna bland de utbildningar som skulle genomföras, likaså vid sammanträdet den 5 september. Men vid ett sammanträde som hölls den 15 september hade kurserna inte tagits med. Vid sammanträde den 26 september överrumplades länskolnämndens ledamöter av beslutet om nedläggningen, och det sades samtidigt att det inte gick att reservera sig mot beslutet, eftersom handlingarna i ärendet skulle vara inlämnade före den 1 oktober.

Det är riktigt att de olika partierna är representerade i länskolnämnden. Tyvärr var emellertid centerns representant Halvar Pettersson förhindrad att delta i sammanträdet den 26 september. Om han varit med på sammanträdet skulle han ha avgivit en reservation från centerns sida. Jag beklagar utgången; men det var fråga om en överrumpling, och därefter har det skett en mörkläggning av frågorna.

Det hölls ett sammanträde också den 6 oktober. Då beslöts att man med hänsyn till de protester som lämnats skulle göra en skyndsam prövning av frågan.

Jag noterar att landstinget har möjligheter att överklaga ärendet. Jag har själv varit ledamot av landstinget i 36 år, men eftersom jag inte är det längre har jag ingen möjlighet att påverka saken.

Utbildningsministern sade att den här utbildningen inte direkt leder till ett yrke. Jag vill dock påstå att den för väldigt många har lett till anställning i hotellkök och andra verksamheter. Utbildningen har alltså möjliggjort för dem att få ett arbete som de kan försörja sig på.

Jag vill till slut ställa en följdfråga till utbildningsministern. Finns det inga möjligheter för regeringen att i det här fallet ge tilläggsanslag eller på annat sätt medverka till att utbildningen får fortsätta? Jag vill tillägga att jag inte tycker att Älvstrandsskolan är någon konkurrent i sammanhanget. Man har nämligen flyttat kurser dels till Hammarö, dels också till Grums, dvs. från ett

glesbygdssområde till andra delar av länet. Det verkar nästan som om man förföljer verksamheten vid den här skolan.

Jag skulle också vara tacksam om utbildningsministern ville kommentera hur man inom regeringen tänker handlägga de frågor som rör Bergslagsområdet i här berörda del, som ju är ett område som ligger mycket illa till.

Anf. 5 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Jag är inte glad att höra att det påstås att tjänstemännen skulle ha överrumplat de förtroendevalda. Men det är ändå beslutet av de valda representanterna som måste vara giltigt. Om en ändring kommer till stånd inom länskolnämnden och om det visar sig att man från uppdragsgivarnas sida inte vill stå för det beslut som här är fattat, kan det självfallet bli så att verksamheten vid skolan kan återuppstå. Men ärendet måste avgöras av länsmyndigheterna i Värmlands län.

Anf. 6 BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Utbildningsministern säger att det är de valda representanterna som har ansvaret, och så är det givetvis – det vet jag efter att så länge ha varit med i svenskt beslutsfattande. Jag beklagar att ledamöterna godtog beslutet utan vidare och inte tog i hårt. Om jag hade varit med skulle jag givetvis aldrig ha nöjt mig med en sådan här handläggning. Man sade ju t. o. m. att det inte gick an att bordlägga frågan. Visst hade man kunnat göra det, och visst hade man haft möjlighet att begära uppskov med att lämna in handlingarna – troligen var den 1 oktober inte den absolut sista inlämningsdagen. Det var dock några som i ett särskilt yttrande påtalade just tillvägagångssättet. Befolkningen är upprörd över att en skola som denna, med anor, med betydelse för hela länet och med en mycket god ledning, har behandlats på detta sätt. Den nuvarande rektorn, som har lagt ned ett utomordentligt gott arbete för den här skolan, hade heller ingen vetskap om beslutet. Kan det, herr utbildningsminister, vara riktigt att länskolnämnden över huvudet på alla andra berörda instanser beslutar i ett sådant här fall? Jag har icke varit med om något liknande vare sig i kommun och landsting eller i riksdagen.

När ett beslut har gått till på detta sätt, där så många utan vidare blivit ställda åt sidan, borde det finnas en väg att på nytt ta upp ärendet. Där har regeringen en möjlighet, om den så vill. Man kan ju bevilja ett extra anslag, så att möjligheterna till statsbidrag därmed behålls, och sedan utreda ärendet. Man skall väl inte först ta bort det som finns och därefter utreda? I så fall tillämpar man ju den motsatta turordningen mot vad man brukar göra i politiskt hänseende i de flesta frågor.

Jag beklagar det som hänt, men jag beklagar också att utbildningsministern inte vill säga någonting om vad regeringen vill göra när det gäller Bergslagsområdet och våra möjligheter där. Skall människorna där känna sig jagade och tvungna att flytta därifrån? Vill regeringen göra någonting mer än bara i ord? Jag anser att ord och gärning bör sammanfalla. Det förväntar vi oss i Ekshärad.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1986/87:39
1 december 1986

*Om statsbidraget till
viss utbildning*

Prot. 1986/87:39 3 § Föredrogs, men bordlades åter
1 december 1986 Konstitutionsutskottets betänkanden 1986/87:6, 9 och 10
Skatteutskottets betänkande 1986/87:5
Meddelande om frågor Justitieutskottets betänkanden 1986/87:3, 5-7, 9 och 10
Lagutskottets betänkande 1986/87:7
Socialförsäkringsutskottets betänkande 1986/87:5
Kulturutskottets betänkanden 1986/87:5 och 6
Utbildningsutskottets betänkanden 1986/87:2 och 4
Trafikutskottets betänkanden 1986/87:4-6
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1986/87:8

4 § Anmäldes och bordlades
Skrivelse
1986/87:68 Åtgärder mot asbest

5 § Anmäldes och bordlades
Förslag och redogörelse
1986/87:7 Riksdagens revisorers förslag om kronofogdemyndigheternas
utnyttjande av personalresurserna m. m.
1986/87:12 Redogörelse från svenska delegationen vid Europarådets parla-
mentariska (rådgivande) församling rörande församlingsmötena under
tiden april 1985-januari 1986 (37:e sessionen)

6 § Anmäldes och bordlades
Skatteutskottets betänkande
1986/87:8 Mervärdeskattskyldighet för ideella föreningar, m. m. (prop.
1986/87:44)

Lagutskottets betänkande
1986/87:9 Godkännande av överenskommelse med Finland om suveränitets-
holmarna i Torne, Muonio och Könkämä älvar (prop. 1986/87:38)

7 § **Meddelande om frågor**

Meddelades att följande frågor framstälts

den 28 november

1986/87:215 av *Per Stenmarck* (m) till kommunikationsministern om brutto-
viktsbestämmelserna för lastbilar:

I december 1984 avsändes ett brev från länsstyrelsen i Malmöhus län till
kommunikationsdepartementet. Brevet avsåg bl. a. en anpassning av de
svenska bruttoviktsbestämmelserna för lastbilar till motsvarande bestäm-
melser i övriga nordiska länder.

Genom ett sådant tillmötesgående skulle danska lastbilar, med 40,5 tons vikt, i "intertrafik" mellan Bornholm och Köpenhamn kunna trafikera E 14 mellan Ystad och Malmö.

Ännu nästan två år senare har kommunikationsdepartementet inte lämnat något svar.

Är kommunikationsministern beredd att lämna besked angående vissa förändringar av svenska bruttoviktsbestämmelser?

1986/87:216 av *Ylva Annerstedt* (fp) till försvarsministern om åtgärder för att skydda militära vapenförråd:

I allt större utsträckning utsätts svenska vapenförråd för inbrott. I samband med den senaste händelsen, explosionen vid ett vapenförråd i Järna, säger polisen att de samlade iakttagelserna tyder på att brottsligt uppsåt ligger bakom.

Det är uppenbart att det är för lätt att komma in i eller sabotera mobiliseringsförråden.

Vilka åtgärder avser försvarsministern vidta för att göra förvaringen av vapen, ammunition och annan utrustning säkrare?

den 1 december

1986/87:217 av *Gudrun Norberg* (fp) till försvarsministern om trafiken med ryska och östtyska långtradarlastbilar:

Under de senaste åren har en mängd iakttagelser gjorts om ryska och östtyska långtradarare som sannolikt bedriver en omfattande kartläggning i Sverige. Vägar, broar, viadukter, militära förråd och övningsplatser samt andra hemliga försvarsanläggningar är tydligen föremål för ryssarnas och östtyskarnas intressen. Många iakttagelser och uppgifter tyder på att det handlar om ett ogenerat spionage i Sverige.

Detta har observerats under en längre tid, och många människor är upprörda över att denna verksamhet tycks få fortsätta.

Med anledning härav ber jag att försvarsministern få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder avser försvarsministern att vidta med anledning av den ovan angivna verksamheten?

8 § Kammaren åtskildes kl. 12.23.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON